

Hana bőrdnje I.

**Kompetenciaterület:
Szociális, életviteli és környezeti kompetenciák**

6. évfolyam

Programcsomag: Az én dimenziói

A modul szerzője: Szekszárdi Júlia

Címlapkép: szkc106_07_00

MODULLEÍRÁS

Ajánlott korosztály	11-12 évesek
Ajánlott időkeret	2 × 45 perc
A modul közvetlen célja	Hana, egy Auschwitzban megölt zsidó kislány sorsa iránti érdeklődés felkeltése, érzelmi azonosulás egy hozzájuk hasonló gyerekekkel, aki körül hirtelen szétesett a világ
A modul témái, tartalma	Témái: Mesék, versek, történetek, életek – Hana bőröndje A 12 éves Hana Brady arcképét, régi békés életét, családját ábrázoló fényképek segítségével a tanulók megpróbálják rekonstruálni: vajon milyen gyerek is lehetett a kis Hana; a <i>Karen Levine</i> könyvéből válogatott rövid szövegek segítségével nyomon követhető, miként hatottak a család életére a zsidótörvények; a tanulók megpróbálják elképzelni magukat hasonló szituációban
Megelőző tapasztalat	Filmek, olvasmányok a II. világháborúról, a zsidóüldözésről
Ajánlott továbbhaladási irány	Hana sorsának további követése
A kompetenciafejlesztés fókuszai	Önismerettel összefüggő kompetenciák: nyitottság A szociális kompetenciákhoz szükséges kognitív készségek: információfeldolgozás Társas kompetenciák: tolerancia, empátia
Kapcsolódási pontok	A NAT-hoz: Kiemelt fejlesztési feladatok (törekvés a tanulók ön- és világszemléletének formálására, szerezzenek információkat az emberiség globális problémáiról és a nemzetközi együttműködésről) A tantárgyakhoz: történelem, magyar nyelv és irodalom, dráma A modulokhoz: <i>Hana bőröndje II., III.</i> (szkc106_08, szkc106_09)
Támogató rendszer	Történelemlönyvek, földrajzi, illetve történelmi atlaszok; Karen Levine: <i>Hana bőröndje</i> . Minerva Nova Kiadó, 2003; <i>Anna Frank naplója</i> . Európa Könyvkiadó. Budapest, 1962; filmrészletek: <i>Schindler listája</i> (r.: S. Spielberg, 1993), <i>A zongorista</i> (r.: R. Polanski, 2002), <i>Valahol Európában</i> (r.: Radványi G., 1947), <i>Az élet szép</i> (r.: R. Benigni, 1997)

Módszertani ajánlás

A 2 × 45 perces modulhoz még két, szintén 2 × 45 perces modul kapcsolódik (szkc106_08, szkc106_09). Az első modul elsősorban a Hana iránti rokonszenv és a sorsa iránti kíváncsiság felkeltését célozza.

A következő két modulban lesz egy-egy javaslat azok számára, akik csak egy alkalommal szeretnék foglalkozni a témával. A második modul **B** variációja főleg azoknak szól, akik a holokauszt-emléknapon vagy más alkalommal szeretnék a történetet feldolgozni. A harmadik modul **B** variációja a történet globális vonatkozásaira helyezi a hangsúlyt, és elsősorban azzal foglalkozik, hogyan sikerült egy japán pedagógusnak saját tanítványai számára átélhetővé tenni Hana történetét.

A történet feldolgozása több szempontból is nagy körütekintés igényel. Számolni kell azzal, hogy nem csupán a különböző osztályok, hanem azon belül az egyes gyerekek is igen eltérő módon reagálhatnak az esetre. Mivel ez a generáció saját szűkebb és tágabb környezetében, a média közvetítésével, a virtuális térben meglehetősen sok agressziót és borzalmat tapasztal, sokuk számára ez megszokott napi látvánnyá vált, és vannak, akiket lényegesen nehezebb érzelmileg megérinteni. Ugyanakkor, ha ezt nem mindig mondják is ki, szorongást válthat ki belőlük, ha tragikus sorsokkal, főleg az ő korosztályukba tartozó gyerekek halálával szembesülnek. Tehát törekedni kell arra, hogy a tanulók egyrészt megérezzék, hogy ez a kislány akár az osztálytársuk is lehetne, így a sorsa nem lehet közömbös a számukra, másrészt feldolgozzák az erre való rádöbbenéssel együtt járó rettegést.

A másik érzékeny probléma magának a zsidókérdésnek a felmerülése. E téren nyilván más megközelítést kell választani abban az esetben, ha az osztály érintett a témában, tehát jelen vannak identitásukat nyíltan vállaló tanulók, vagy ha felmerültek már az osztályban rasszista megnyilvánulások (előfordultak például horogkeresztrajzok, volt példa a „zsidózásra”), illetve ha ez a téma még nem foglalkoztatta az osztály tanulóit. Ha a gyerekek találkoztak már szélsőséges megnyilvánulásokkal, mindenképpen szükség van arra, hogy megértessük velük, mit jelentett néhány évtizeddel ezelőtt a horogkereszt, és milyen következményekkel járt ártatlan emberek és gyerekek számára a zsidóüldözés. Hana története ebben az esetben hozzásegíthet ahhoz, hogy a gyerekek elgondolkodjanak, milyen szörnyű következményekkel járhat ártatlan és gyanútlan emberek számára is a gyűlölködés. *Ne felejtsük el: erről a történelmi korszakról a hatodikosok még nem tanultak, és meglehetősen esetleges információik vannak a téma egészéről.*

Ügyelni kell arra, hogy az akció- és horrorfilmekben nevelkedő gyerekek ne sodródjanak el a történet akár horrorisztikusan is hatni tudó részletei felé, hanem a dolog emberi oldalát figyeljék. Az érzéketlenebbnek mutató gyerekek számára különösen hasznosak lehetnek azok a feladatok, ahol bele kell élniük magukat a történetbe (pl. szerepjátékok). (Mi lenne, ha veled, a te családdal esne meg ilyesmi?) *Ne felejtsük el azonban, hogy mégiscsak nagyon fiatal, hatodikos gyerekekről van szó,* és nem feltétlenül érzéketlen az a gyerek, aki nem mutatja ki, hogy mit gondol, mit érez. Sőt a gúnyos, cinikus, agresszív megnyilvánulások ebben az életkorban – főleg a fiúknál – gyakran (ha nem is mindig) a valódi érzelmek leplezését, a félelem kompenzálását jelezhetik.

A történet iránti érzékenység felkeltéséhez a drámajáték eszköztára a legcélravezetőbb. Ugyanakkor a foglalkozáson fontos szerepe van a képek kivetítésének és a csoportfeladatok elvégzésének. Mindenképpen mobil bútorzat és elegendő tér szükséges a hatékony munkához.

A Hana bőrdíj képanyaga kivetíthető formában áll rendelkezésre. Ehhez szükség van megfelelő berendezésre (PC vagy laptop, projektor).

Ne dolgozzunk állandó csoportokkal: különböző csoportszervezési módszerekkel próbáljuk elérni, hogy minél többen együttműködjenek egymással.

A foglalkozás megtervezésekor nagyon fontos, hogy a jelen lévő tanulók milyen mértékben érintettek a tárgyalt problémakörben. Nyilván egészen más megközelítés szükséges a témában jól tájékozott, illetve a teljesen tájékozatlan gyerekek esetében. Mivel ezt a történelmi korszakot a hatodikosok még nem tanulták, mindenképpen rövid tájékoztatást kell adni számukra, támaszkodva azokra az információkra, amelyeket a gyerekek, illetve egy részük más forrásokból szerzett. Ha felmerülnek szélsőséges gondolatok, megjegyzések – mint már korábban említettük –, nagy pedagógiai tapintattal, körültekintéssel, a csoport és az egyes gyerekek érettségi szintjéhez, érzelmi érzékenységéhez, érintettségéhez, aktuális véleményéhez alkalmazkodva foglalkozni kell velük.

Ebben a korosztályban mindenképpen a konkrét életsorsból, Hana történetéből tanácsos elindítani a foglalkozást. Nagyon fontos elérni, hogy a gyerekek magukhoz közel állónak tekintsék a kislányt, aki csak annyiban különbözik tőlük, hogy egy másik történelmi korszakban élt, és végtelenül áldozattá vált.

Az elfogadás és a tolerancia fejlesztése érdekében is lényeges a konkrétumból történő elindulás, tehát a konkrét sorsok, élethelyzetek megjelenítése, értelmezése, az érzelmi oldal hangsúlyozása és a felesleges pátoz kerülése.

A II/a tevékenységnél – ha van rá mód – egy jól szavaló gyereket érdemes megkérni Maiko versének előzetes felkészülés utáni előadására. Fontos azonban, hogy a foglalkozás előtt ne mutassa meg társainak a szöveget, hogy ne tompítsa az érzelmi hatást. Ha nincs vállalkozó, a verset magnóról is meghallgathatja a csoport; különösen hatásos lehet, ha a szöveg gyermekhangon szólal meg.

Speciális javaslatok az értékeléssel kapcsolatban

Kis lépésekkel, bizalommal teli légkört teremtve kell törekedni arra, hogy minden egyes gyerek szorongás nélkül megfogalmazhassa gondolatait, és ha úgy adódik, ütköztethesse akár egymást kizáró, egymásnak ellentmondó gondolatait, véleményét. Hana sorsának megélése sokat segíthet az egyeztetésben.

Mivel mindenki véleménye fontos, azoké is, akik nehezebben nyílnak meg, vagy alacsonyabb szintű kommunikációs képességekkel rendelkezve nem képesek pontosan elmondani, mit gondolnak, mit éreznek, esetleg valamilyen személyes ok miatt gátlásosak, mindenképpen szavatolni kell a biztonságérzetet. Senkinek ne kelljen tartania sem a tanár elmarasztalásától, sem társai gúnyos, becsmérlő megjegyzéseitől. Ezért is fontos,

hogy a gyerekekkel a foglalkozás kezdetén megállapodjunk néhány közös szabályban. Például, hogy nem vágnak egymás szavába, nem tesznek egymásra megjegyzéseket, a vita során betartják a parlamentáris formákat, és hogy szabad kívül maradni a vitán.

A modul mellékletei

Tanári segédletek

P1 – Hana Brady fényképe

P2 – Nove Mesto

P3 – A Brady család

P4 – Családi képek

P5 – Hana bőröndje

P6 – Hana bőröndje – kép

P7 – Egy japán kislány, Maiko verse

P8 – Hana rajzai

P9 – Sárga csillag

P10 – Zsidótörvények

Tanulói segédletek

D1 – Egy japán kislány, Maiko verse (d1)

D2 – Zsidótörvények (d2)